

V Bruselu dne 24.1.2017
COM(2017) 32 final

**ZPRÁVA KOMISE EVROPSKÉMU PARLAMENTU, RADĚ, EVROPSKÉMU
HOSPODÁŘSKÉMU A SOCIÁLNÍMU VÝBORU A VÝBORU REGIONŮ**

**PODLE ČLÁNKU 25 SFEU
o pokroku na cestě ke skutečnému občanství EU v letech 2013-2016**

1. Úvod

Článek 25 Smlouvy o fungování Evropské unie (SFEU) stanoví, že Komise musí každé tři roky podávat Evropskému parlamentu, Radě a Evropskému hospodářskému a sociálnímu výboru zprávu o provádění ustanovení (druhé části Smlouvy) týkajících se zákazu diskriminace a občanství Unie.¹ Tato osmá zpráva předložená podle článku 25 SFEU se vztahuje na období od **1. ledna 2013 do 30. června 2016**.²

Tato zpráva přezkoumává ustanovení části II SFEU týkající se občanství Unie, zákazu diskriminace, volného pohybu a pobytu na území členských států, práva volit a být volen v obecních volbách a volbách do Evropského parlamentu v členském státě bydliště, práva na konzulární ochranu, petičního práva k Evropskému parlamentu a práva podávat stížnosti k veřejnému ochránci práv. Tato zpráva doprovází Zprávu o občanství EU za rok 2016 – Posílení práv občanů v Unii demokratické změny.

2. ZÁKAZ DISKRIMINACE NA ZÁKLADĚ STÁTNÍ PŘÍSLUŠNOSTI (ČLÁNEK 18 SFEU)

Článek 18 SFEU³ zakazuje diskriminaci na základě státní příslušnosti v oblasti působnosti Smluv.⁴

V rozhodnutí ve věci *Rüffer*⁵ Soudní dvůr Evropské unie (Soudní dvůr) objasnil, že články 18 a 21 SFEU (o volném pohybu) vylučují uplatnění vnitrostátních pravidel, která v jakýchkoli právních řízeních před soudy určitého územně správního celku v členském státě přiznávají právo používat jiný než úřední jazyk pouze občanům dotyčného státu s bydlištěm v daném územně správním celku.

3. BOJ PROTI DISKRIMINACI NA ZÁKLADĚ POHLAVÍ, RASY NEBO ETNICKÉHO PŮVODU, NÁBOŽENSKÉHO VYZNÁNÍ NEBO PŘESVĚDČENÍ, ZDRAVOTNÍHO POSTIŽENÍ, VĚKU NEBO SEXUÁLNÍ ORIENTACE (ČLÁNEK 19 SFEU)

3.1. Úvod

Článek 19 SFEU stanoví, že EU může podniknout opatření k boji proti diskriminaci na základě pohlaví, rasy nebo etnického původu, náboženského vyznání nebo přesvědčení, zdravotního postižení, věku nebo sexuální orientace.⁶

V lednu 2014 Komise předložila společnou zprávu⁷ o provádění směrnice o rasové rovnosti⁸ a směrnice o rovném zacházení v zaměstnání a povolání.⁹ Zpráva konstatovala, že všechny

¹ Výroční zprávy o uplatňování Listiny základních práv Evropské unie obsahují aktuální informace o pokroku s ohledem na občanská práva Unie.

² Rozsudky Soudního dvora Evropské unie vydané od 30. června 2016 budou zohledněny v příští zprávě podle článku 25 SFEU.

³ Viz také čl. 21 odst. 2 Listiny základních práv.

⁴ Tímto ustanovením nejsou dotčena zvláštní ustanovení Smluv.

⁵ Věc C-322/13 *Grauel Rüffer*. Věc se týkala používání německého jazyka u civilních soudů v italské provincii Bolzano.

⁶ Viz také čl. 21 odst. 1 Listiny základních práv.

⁷ COM(2014) 2 final.

⁸ Směrnice Rady 2000/43/ES ze dne 29. června 2000, kterou se zavádí zásada rovného zacházení s osobami bez ohledu na jejich rasu nebo etnický původ, Úř. věst. L 180, 19.7.2000, s. 22–26.

členské státy provedly uvedené směrnice ve vnitrostátním právu, že hlavními zbývajícými úkoly je zvýšit povědomí o stávající ochraně a zlepšit provádění a uplatňování v praxi, a zdůraznila, že by pro to mohlo mít zásadní význam posílení úlohy vnitrostátních orgánů pro rovné zacházení.

V květnu 2015 Komise předložila zprávu¹⁰ o provádění směrnice o rasové rovnosti¹¹, pokud jde o přístup ke zboží a službám. Zpráva konstatovala, že všechny členské státy přijaly opatření k provedení směrnice ve vnitrostátním právu a stanovení postupů a orgánů pro její provádění a že hlavním problémem bylo určit, jak členské státy zajišťují, aby jejich správní a soudní orgány a orgány pro rovné zacházení systematicky poskytovaly obětem plnou ochranu v praxi.

V prosinci 2015 Komise zveřejnila seznam opatření k posílení rovnosti LGBTI osob.¹²

Komise podporuje rovné zacházení s Romy, největší etnickou menšinou v EU. V roce 2013 v návaznosti na iniciativu Komise přijala Rada doporučení o účinných opatřeních v oblasti integrace Romů v členských státech.¹³

Komise zveřejnila výroční zprávy obsahující hodnocení provádění rámce EU pro vnitrostátní strategie integrace Romů¹⁴ na základě informací od jednotlivých členských států, nevládních organizací, mezinárodních organizací a Agentury Evropské unie pro základní práva.

3.2. Vývoj v oblasti judikatury

Ve třech svých rozhodnutích Soudní dvůr vyložil směrnici o rovném zacházení v zaměstnání a povolání uplatněnou na zákaz diskriminace na základě sexuální orientace a pojem zdravotního postižení.

Ve věci **Accept**¹⁵ Soudní dvůr konstatoval, že veřejné prohlášení „patrona“ fotbalového klubu, že by nikdy nenajal homosexuálního hráče, by mohlo na první pohled vzbuzovat domněnku, že se jedná o diskriminaci na základě sexuální orientace. Po fotbalovém klubu jako zaměstnavateli nebylo k vyvrácení této domněnky požadováno, aby prokázal, že najal osoby s určitou sexuální orientací, protože by to bylo v rozporu s právem na soukromí, ale klub mohl odkázat například na ustanovení o rovnosti, pokud jde o jeho náborovou politiku, nebo na to, že se jednoznačně od dotyčného prohlášení distancoval.

Ve věci **Kaltoft**¹⁶ Soudní dvůr odmítl uznat, že právo EU lze vykládat tak, že stanoví obecnou zásadu zákazu diskriminace na základě obezity jako takové v zaměstnání a povolání. Pojem zdravotního postižení ve směrnici o rovném zacházení v zaměstnání a povolání však musí být

⁹ Směrnice Rady 2000/78/ES ze dne 27. listopadu 2000, kterou se stanoví obecný rámec pro rovné zacházení v zaměstnání a povolání, Úř. věst. L 303, 2.12.2000, s. 16–22.

¹⁰ COM(2015) 190 final.

¹¹ Směrnice Rady 2004/113/ES ze dne 13. prosince 2004, kterou se zavádí zásada rovného zacházení s muži a ženami v přístupu ke zboží a službám a jejich poskytování, Úř. věst. L 373, 21.12.2004, s. 37–43.

¹² http://ec.europa.eu/justice/discrimination/files/lgbti_actionlist_en.pdf

¹³ Doporučení Rady ze dne 9. prosince 2013 o účinných opatřeních v oblasti integrace Romů v členských státech (2013/C 378/01).

¹⁴ Poslední zpráva (COM(2016) 424 final ze dne 27. června 2016) poprvé poskytuje přehled opatření zavedených členskými státy v návaznosti na doporučení Rady o účinných opatřeních v oblasti integrace Romů v členských státech ze dne 9. prosince 2013.

¹⁵ Věc C-81/12 *Asociația ACCEPT („Becali“)*.

¹⁶ Věc C-354/13 *Kaltoft*.

vykládán v tom smyslu, že obezita pracovníka představuje „zdravotní postižení“, pokud tato obezita způsobuje omezení vyplývající především z dlouhodobých fyzických, duševních nebo psychických postižení, které v interakci s různými překážkami může bránit plnému a účinnému zapojení dotyčné osoby do profesního života na rovnoprávném základě s ostatními pracovníky.

Ve věci **Nikolova**¹⁷ navíc Soudní dvůr rozhodl, že zákaz diskriminace na základě etnického původu stanovený ve směrnici o rasové rovnosti by mohl ochránit navrhovatelku, která není romského původu, v situaci, kdy dotyčné opatření zasáhlo jak osoby romského původu, tak i jiné osoby, které rovněž bydlí v téže oblasti a byly dotyčným opatřením zasaženy.

4. OBČANSTVÍ UNIE (ČL. 20 ODS. 1 SFEU)

4.1. Úvod

Článek 20 SFEU stanoví, že každá osoba, která má státní příslušnost členského státu EU, je také občanem Unie. Občanství Unie doplňuje občanství členského státu, nenahrazuje je. Ačkoli je na každém členském státě, aby s patřičným ohledem na právní předpisy Unie stanovil podmínky nabývání a pozbývání státního občanství,¹⁸ udělení občanství členského státu s sebou také nese udělení občanství EU a práv, která jsou s ním spojena a která lze uplatňovat v celé Unii. Proto se Komise domnívá, že by členské státy měly využívat svou výsadu udělování občanství v duchu loajální spolupráce, jak to vyžadují Smlouvy.

V této souvislosti se Komise zabývala vnitrostátními „režimy podpory investorů“, v jejichž rámci členské státy udělují občanství státním příslušníkům třetích zemí na oplátku za to, že v daném státě investují. Většina členských států provozuje režimy, jež investorům, kteří jsou státními příslušníky třetích zemí, umožňují pobývat na jejich území.

Komise zasáhla v jednom členském státě, který udělil občanství investorům na oplátku jen za samotnou investici. Uvedený členský stát svůj režim upravil tak, že získání občanství podmínil doplňujícím požadavkem skutečného pobytu po dobu jednoho roku.¹⁹ Komise momentálně komunikuje s jiným členským státem, který uděluje občanství na oplátku jen za samotné investice.

Ve sledovaném období Komise řešila v této oblasti 14 stížností, 56 dopisů / individuálních dotazů a 23 dotazů a 7 petic od Evropského parlamentu, zejména v souvislosti s informacemi o tom, jak získat státní příslušnost členského státu, a o charakteru občanství EU. Obdržené podněty se rovněž týkaly toho, jak by měly členské státy uplatňovat svou pravomoc udělovat svou státní příslušnost s patřičným ohledem na právo EU.

4.2. Vývoj v oblasti judikatury

Ve věci **Alokpa**²⁰ Soudní dvůr konstatoval, že občané třetích zemí, kteří skutečně vychovávají dítě občana EU, mohou bydlet se svým dítětem v hostitelském členském státě na základě článku 20 SFEU, pokud by takové zamítnutí zbavilo tohoto občana EU možnosti účinně požívat podstaty práv vyplývajících z občanství EU.

¹⁷ Věc C-83/14 *ČEZ*.

¹⁸ Věc C-135/08 *Rottmann*.

¹⁹ http://europa.eu/rapid/press-release_SPEECH-14-18_en.htm

²⁰ Věc C-86/12 *Alokpa a další*.

5. PRÁVO SVOBODNĚ SE POHYBOVAT A POBÝVAT NA ÚZEMÍ ČLENSKÝCH STÁTŮ (ČL. 20 ODS. 2 PÍSM. A) A ČLÁNEK 21 SFEU)

5.1. Úvod

Podle čl. 20 odst. 2 písm. a) a článku 21 SFEU mají občané Unie právo svobodně se pohybovat a pobývat na území členských států s výhradou omezení a podmínek stanovených Smlouvami a opatřeními přijatými k jejich provedení.

Většina občanů považuje toto právo za jeden z hlavních přínosů členství v EU.²¹ Naprostá většina Evropanů ze všech členských států EU se domnívá, že volný pohyb osob v rámci EU má celkové přínosy pro hospodářství jejich země.²²

V roce 2015 více než 15 milionů občanů EU žilo nebo pracovalo v jiné zemi EU než v zemi, jejíž státní občanství mají. Daleko větší počet občanů EU dočasně navštívil jiné členské státy za účelem dovolené, návštěv u přátel a rodiny nebo za účelem podnikání.

Ve sledovaném období Komise řešila 613 stížností od občanů, 309 dopisů / individuálních dotazů a 75 dotazů a 46 petic od Evropského parlamentu ohledně výkonu práva volného pohybu. Mnohé z nich se týkaly práva na vstup a pobyt osob ze třetích zemí, které jsou rodinnými příslušníky občanů EU (podmínek vydávání víz a povolení k pobytu a dalších formalit) a podmínek, za kterých mohou občané EU uplatňovat své právo volného pohybu.

Mobilní občané EU, kteří se setkají s případy nesprávného uplatňování právních předpisů EU, mohou získat pomoc od sítě SOLVIT,²³ která byla zřízena, aby poskytovala rychlou reakci a nalézala vhodná řešení na vnitrostátní úrovni. V letech 2013 až 2015 se síť SOLVIT zabývala 979 případy týkajícími se volného pohybu osob.²⁴

Občané EU se také mohou obrátit na portál Komise s názvem Europe Direct²⁵ (EDCC), který poskytuje evropským občanům všeobecné informace o EU a poradenství ohledně práv občanů Unie. Ve sledovaném období obdržel portál EDCC celkem 14 549 dotazů týkajících se volného pohybu osob.

5.2. Vývoj v oblasti judikatury

Soudní dvůr vyložil právo volného pohybu v celé řadě nedávných rozsudků. Zejména dále objasnil, jak se právo volného pohybu vztahuje na některé případy týkající se ekonomicky neaktivních občanů EU, občanů EU hledajících práci a osob ze třetích zemí, které jsou rodinnými příslušníky občanů EU.

5.2.1 Přístup ekonomicky neaktivních občanů EU k dávkám a/nebo sociální pomoci

Ve věci **Brey**²⁶ Soudní dvůr rozhodl, že právo EU nebrání v tom, aby vnitrostátní předpisy přiznaly dávky sociální pomoci ekonomicky neaktivnímu občanovi EU, pokud jsou splněny podmínky uplatnění práva pobytu v hostitelském členském státě stanovené ve směrnici

²¹ 57 % respondentů standardního průzkumu Eurobarometr 83 z května 2015.

²² 71 % respondentů bleskového průzkumu Eurobarometr 430 o občanství EU z října 2015.

²³ SOLVIT je služba poskytovaná vnitrostátními orgány v celé EU a EHP. Vnitrostátní střediska sítě SOLVIT přijímají stížnosti občanů a spolupracují prostřednictvím online databáze, a tak pomáhají občanům mimosoudně a bezplatně řešit jejich problémy.

²⁴ http://ec.europa.eu/internal_market/scoreboard/performance_by_governance_tool/solvit/index_en.htm

²⁵ <http://europa.eu/contact/>

²⁶ Věc C-140/12 Brey.

o volném pohybu.²⁷ Směrnice však požaduje, aby členské státy projevovaly určitý stupeň finanční solidarity, zejména v případě dočasných obtíží, a aby tudíž občanům EU, kteří mají dočasné obtíže, zatímco *legálně pobývají v jiném členském státě*, neodpíraly dávky sociální pomoci *automaticky*. Hostitelský členský stát musí vzít v úvahu všechny okolnosti jednotlivého případu, aby bylo možno posoudit, zda se neaktivní občan EU stal nepřiměřenou zátěží pro jeho systém sociální pomoci.

Ve věci **Dano**²⁸ Soudní dvůr přezkoumal případ ekonomicky neaktivního občana EU, který nesplnil podmínky stanovené ve směrnici o volném pohybu (povinnost mít dostatečné finanční prostředky), aby mohl uplatnit právo pobytu po příjezdu na území hostitelského členského státu. Soudní dvůr rozhodl, že vnitrostátní právní úprava, která vylučuje poskytování zvláštních nepříspěvkových peněžitých dávek tvořících dávky sociální pomoci pro státní příslušníky jiných členských států v dané situaci, je v souladu s právem EU. Za účelem zjištění, zda má ekonomicky neaktivní občan EU dostatečné finanční prostředky, je nutno konkrétně zkoumat finanční situaci každé osoby, bez ohledu na požadované sociální dávky.

5.2.2 Přístup uchazečů o zaměstnání k sociální pomoci

Ve věci **Alimanovic**²⁹ Soud rozhodl, že uchazeči o zaměstnání z jiného členského státu, kteří pracovali v jiném členském státě po dobu kratší než jeden rok a pak neúspěšně hledali práci po dobu následujících šesti měsíců, by si zachovali svůj status pracovníka na dobu nejméně šesti měsíců – během níž mají nárok na rovné zacházení a na dávky sociální pomoci. Po uplynutí této doby může hostitelský členský stát tyto dávky odebrat bez individuálního přezkoumání.

Ve věci **Garcia-Nieto**³⁰ Soudní dvůr objasnil, že uchazeči o zaměstnání z jiných členských států mohou být vyloučeni ze sociální pomoci během prvních tří měsíců, kdy hledají zaměstnání, a to bez individuálního přezkoumání, pokud dříve nepracovali v hostitelském členském státě (uchazeči o první zaměstnání).

5.2.3 Pobyt osob ze třetích zemí, které jsou rodinnými příslušníky občanů EU, v hostitelském členském státě

Soudní dvůr objasnil konkrétní aspekty práva pobytu státních příslušníků třetích zemí, kteří jsou rodinnými příslušníky občanů Unie, v hostitelském členském státě.

Ve věci **Alokpa**³¹ Soudní dvůr konstatoval, že občané třetích zemí, kteří skutečně vychovávají dítě občana EU, mohou bydlet se svým dítětem v hostitelském členském státě na základě článku 21 SFEU, pokud dotyčný občan EU splňuje podmínky stanovené ve směrnici o volném pohybu.

²⁷ Čl. 7 odst. 1 písm. b) směrnice Evropského parlamentu a Rady 2004/38/ES ze dne 29. dubna 2004 o právu občanů Unie a jejich rodinných příslušníků svobodně se pohybovat a pobývat na území členských států (směrnice o volném pohybu).

²⁸ Věc C-333/13 *Dano*, viz odstavce 78–79.

²⁹ Věc C-67/14 *Alimanovic*.

³⁰ Věc C-299/14 *García-Nieto a další*.

³¹ Věc C-86/12 *Alokpa a další*.

Ve věci **McCarthy**³² Soudní dvůr rozhodl, že členský stát nemůže povolení vstupu na své území osobě ze třetí země, která je rodinným příslušníkem občana EU a má povolení k pobytu vydané jiným členským státem³³, podmiňovat povinností nejprve získat vízum.

5.2.4 Pobyt osob ze třetích zemí, které jsou rodinnými příslušníky občana EU, v členském státě státní příslušnosti dotyčného občana EU

Soudní dvůr dále objasnil podmínky, za kterých mohou osoby ze třetích zemí, jež jsou rodinnými příslušníky občanů EU, využívat *odvozené* právo pobytu v členských státech státní příslušnosti dotyčných občanů EU, když se tyto občané vrátí se svým rodinným příslušníkem poté, co skutečně a prakticky uplatnili své právo volného pohybu.

Ve věci **S a G**³⁴ Soudní dvůr rozhodl, že občané EU, kteří mají bydliště v členském státě své státní příslušnosti, ale pravidelně dojíždějí do jiného členského státu za prací, spadají do působnosti článku 45 SFEU, a tudíž uplatňují své právo volného pohybu jakožto pracovníci. Rodinný příslušník ze třetí země odvozuje své právo pobytu v domovském členském státě občana EU, který má bydliště v dotyčném členském státě, ale pravidelně dojíždí do jiného členského státu za prací, pokud by odmítnutí přiznat takové právo mělo odrazující účinek na skutečný výkon práva volného pohybu, které dojíždějící občan EU jako pracovník má.

Ve věci **O a B**³⁵ Soudní dvůr rozhodl, že pokud občané uplatňují své právo volného pohybu podle článku 21 SFEU, jejich „skutečný pobyt“ v hostitelském členském státě vytváří po jejich návratu odvozené právo pobytu (na základě článku 21 SFEU) pro státního příslušníka třetí země, se kterým žili jako rodinní příslušníci. V zásadě se jedná o situaci, kdy občan EU i rodinný příslušník ze třetí země pobývali v hostitelském členském státě po dobu nejméně tří měsíců v souladu s podmínkami stanovenými ve směrnici o volném pohybu³⁶, a tím rozvíjeli nebo upevnili svůj rodinný život v dotyčné zemi.

5.2.5 Pobyt bývalých rodinných příslušníků občanů EU

Soudní dvůr rovněž rozhodl o případech rozvodu mezi občanem EU a státním příslušníkem třetí země, který měl bydliště v některém členském státě. Ve věci **Singh**³⁷ se jednalo o to, že občan EU opustil hostitelský členský stát před zahájením rozvodového řízení, zatímco manžel(ka) zůstal(a). Soudní dvůr rozhodl, že manžel(ka) si podrží právo pobytu pouze tehdy, pokud existovalo v okamžiku zahájení rozvodového řízení. Tento výklad byl potvrzen rozhodnutím ve věci **NA**.³⁸

5.2.6 Odmítnutí uznat jména mobilních občanů EU

Ve věci **Bogendorff von Wolffersdorff**³⁹ Soudní dvůr konstatoval, že odmítnutí německých orgánů uznat svobodně zvolená křestní jména a příjmení legálně nabytá ve Velké Británii občanem s dvojím státním občanstvím, německým a britským, která ovšem zahrnují několik šlechtických titulů, představuje omezení svobody pohybu a pobytu v celé EU. Soudní dvůr však rozhodl, že by toto omezení mohlo být odůvodněno veřejným pořádkem v případě, že je

³² Věc C-202/13 *McCarthy*.

³³ Čímž splňuje podmínky stanovené ve směrnici o volném pohybu.

³⁴ Věc C-457/12 *S a G*.

³⁵ Věc C-456/12 *O a B*.

³⁶ Články 7 nebo 16 směrnice o volném pohybu.

³⁷ Věc C-218/14 *Singh*.

³⁸ Věc C-115/15 *Secretary of State for the Home Department v NA*.

³⁹ Věc C-438/14 *Bogendorff von Wolffersdorff*.

to vhodné a nezbytné k zajištění zásady rovnosti před zákonem (v Německu), a poskytl podrobné pokyny, které vnitrostátnímu soudu pomohou zvážit skutkové a právní okolnosti.

5.3. Opatření Komise

5.3.1 Podpora členským státům a občanům

Komise vypracovala několik nástrojů k informování občanů a vnitrostátních orgánů o právech volného pohybu a o tom, jak je správně uplatňovat. Zejména spouští **nástroj pro elektronické učení**, který má vnitrostátním orgánům veřejné správy, jež jednají s občany EU, pomoci lépe pochopit a uplatňovat pravidla volného pohybu.⁴⁰

V roce 2014 Komise přijala sdělení *Pomáhat vnitrostátním orgánům v boji proti zneužívání práva na volný pohyb*⁴¹ a *Příručku pro řešení otázky údajných účelových sňatků mezi občany EU a státními příslušníky třetích zemí v kontextu práva EU o volném pohybu občanů EU*⁴², jejímž hlavním účelem je pomáhat vnitrostátním orgánům bojovat proti možnému zneužívání práva volného pohybu.

Komise rovněž pokračovala ve své práci s odborníky členských států v rámci své **skupiny odborníků na právo volného pohybu osob**, jejímž úkolem je identifikovat obtíže a objasňovat problémy s výkladem právních předpisů Unie o volném pohybu občanů EU, jakož i sdílet informace o zneužívání a podvodech a zajišťovat výměnu osvědčených postupů.

V letech 2013 a 2014 byly vypracovány dvě studie, které hodnotí, jak jsou pravidla EU o volném pohybu uplatňována, a to na základě jejich dopadu na místní úrovni⁴³, a v únoru 2014 byla uspořádána konference, jejímž cílem bylo prodiskutovat, jaký má mobilita v rámci EU dopad na místní úrovni, a vyměnit si navzájem osvědčené postupy.⁴⁴

V listopadu 2013 Komise přijala sdělení *Volný pohyb občanů EU a jejich rodin: Pět rozhodujících opatření*,⁴⁵ které vysvětluje práva a povinnosti související s volným pohybem, stanoví podmínky a meze podle práva EU a reaguje na obavy vznesené některými členskými státy. Uvedených pět opatření má pomoci členským státům uplatňovat právní předpisy a nástroje EU tak, aby využívaly jejich veškerý potenciál, mimo jiné rovněž prostřednictvím plného využívání strukturálních a investičních fondů EU.

V roce 2013 Komise uživatelsky přívětivým způsobem zveřejnila informace v této oblasti v dokumentu *Právo svobodně se pohybovat a žít v Evropě – Příručka občana EU o jeho právech*.⁴⁶

5.3.2 Problémy v souvislosti s uplatňováním práva volného pohybu

Komise pokračovala v aktivní činnosti s cílem zajistit účinné provedení práva volného pohybu ve vnitrostátních právních předpisech všemi členskými státy. Zjistila a nadnesla řadu

⁴⁰ Nástroj bude k dispozici ve všech úředních jazycích. Vnitrostátní orgány veřejné správy budou také moci přidávat informace o svých vnitrostátních pravidlech, jež považují za důležité.

⁴¹ COM(2014) 604 final.

⁴² SWD(2014) 284 final.

⁴³ Hodnocení pravidel EU pro volný pohyb občanů EU a jejich rodinných příslušníků a jejich uplatňování v praxi (říjen 2013) http://ec.europa.eu/justice/citizen/document/files/evaluation_of_eu_rules_on_free_movement_final_report.pdf Hodnocení dopadu volného pohybu občanů EU na místní úrovni (leden 2014) http://ec.europa.eu/justice/citizen/files/dg_just_eva_free_mov_final_report_27.01.14.pdf

⁴⁴ <http://ec.europa.eu/justice/events/intra-eu-mobility-2014/>

⁴⁵ COM(2013) 837 final.

⁴⁶ http://ec.europa.eu/justice/citizen/document/files/guide-free-mo-2013_cs.pdf

problémů, z nichž převážnou většinu členské státy objasnily nebo vyřešily pozměněním svých právních předpisů nebo tím, že se k jejich pozměnění zavázaly.

Do konce roku 2013 Komise uzavřela řízení o nesplnění povinnosti proti čtyřem členským státům.⁴⁷ V letech 2014 a 2015 pět dalších států⁴⁸ přijalo nové právní předpisy. Komise i nadále pokračuje v dialogu s těmito státy, aby bylo zajištěno, že přetrvávající problémy, které vzbuzují obavy, budou řádně vyřešeny.

Hlavní otázky vznesené v rámci řízení se týkají práva vstupu a pobytu osob ze třetích zemí, které jsou rodinnými příslušníky občanů Unie, včetně partnerů a registrovaných partnerů stejného pohlaví,⁴⁹ zejména podmínek vydávání víz a povolení k pobytu rodinným příslušníkům ze třetích zemí, jakož i hmotných a procesních ochranných opatření proti vyhoštění občanů EU.

Komise pokračovala ve své práci, jejímž cílem je prosazovat práva občanů EU na nediskriminaci a odstraňovat překážky bránící volnému pohybu v případech, které se týkají uznávání, v jednom členském státě, jmen osob získaných nebo změněných podle právních předpisů jiného členského státu. V roce 2014 přijala Belgie nový zákon, kterým pozměnila svůj občanský zákoník v reakci na připomínky vznesené Komisí. Tento zákon dovoluje, aby rodiče své novorozené nebo adoptované dítě pojmenovali po otci nebo po matce, případně po obou.

Komise i nadále sleduje uplatňování pravidel volného pohybu a spolupracuje s dotyčnými členskými státy na řešení zbývajících problémů.

5.3.3 Další opatření nebo iniciativy Komise k usnadnění výkonu práv volného pohybu⁵⁰

(a) Usnadnění volného pohybu veřejných listin

Evropané, kteří žijí v jiné zemi EU nebo prostě chtějí využít své právo nebo splnit nějakou povinnost v jiné zemi EU možná budou muset předložit nějakou veřejnou listinu. V návaznosti na návrh Komise⁵¹ z roku 2013 bylo v roce 2016 přijato *nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2016/1191 o podpoře volného pohybu veřejných listin*.

(b) Usnadnění života přeshraničních rodin

Nařízení o dědictví⁵², přijaté v roce 2012 a použitelné od 17. srpna 2015, zjednodušuje případy dědictví s mezinárodním prvkem (tzn. dědická řízení s přeshraničními prvky: např. když zůstavitel žil v jiné zemi než v zemi svého původu nebo měl majetek v několika zemích, případně když dědici zůstavitele žijí v jiné zemi). Nařízení určuje členský stát odpovědný za vyřízení dědictví a stanoví příslušné vnitrostátní právo, výkon rozhodnutí a předkládání důkazů v celé Evropské unii prostřednictvím evropského dědického osvědčení. V roce 2014

⁴⁷ Itálie, Kypr, Malta a Španělsko.

⁴⁸ Belgie, Německo, Polsko, Spojené království a Švédsko.

⁴⁹ Viz také výroční zpráva o uplatňování Listiny základních práv EU.

⁵⁰ Ne všechna opatření uvedená v tomto oddílu představují uplatnění ustanovení části II SFEU. Jsou však zařazena v tomto oddílu, protože všechna usnadňují výkon práva volného pohybu.

⁵¹ COM(2013) 228 final.

⁵² Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 650/2012 ze dne 4. července 2012 o příslušnosti, rozhodném právu, uznávání a výkonu rozhodnutí a přijímání a výkonu veřejných listin v dědických věcech a o vytvoření evropského dědického osvědčení, Úř. věst. L 201, 27.7.2012, s. 107–134.

přijala Komise nařízení⁵³, kterým se provádí nařízení o dědictví, a to stanovením řady formulářů, zejména formuláře evropského dědického osvědčení.

Pokud jde o problematiku rozvodu a rozluky, nařízení, jež stanoví, pravidla které země by se měla uplatňovat na mezinárodní rozvod nebo rozluky⁵⁴, se nyní uplatňuje v 16 členských státech. Nařízení bylo přijato v roce 2010 v rámci posílené spolupráce 14 členských států.⁵⁵ Od roku 2014 se připojila Litva⁵⁶ a od roku 2015 Řecko.⁵⁷ Občané žijící v těchto 16 členských státech si mohou zvolit, že rozhodné právo pro řešení jejich rozvodu nebo rozluky by mělo být právo země, kde mají obvyklé bydliště nebo kde měli dosud své poslední obvyklé bydliště, případně země státní příslušnosti jednoho z manželů či partnerů nebo země, kde probíhá řízení o rozvodu nebo rozluce.

Pokud jde o věci manželské a problematiku rodičovské zodpovědnosti, hodnotící zprávu o uplatňování tzv. nařízení Brusel IIa⁵⁸ Komise přijala v roce 2014, tedy po téměř 10 letech jeho uplatňování. V návaznosti na tuto hodnotící zprávu Komise dne 30. června 2016 navrhla změny nařízení Brusel IIa s cílem zlepšit pravidla EU, která chrání děti v rámci přeshraničních sporů ohledně rodičovské zodpovědnosti týkajících se péče o dítě, práv přístupu a únosů dětí. Očekává se, že navrhované změny sníží náklady a budou mít za následek účinnější řízení, na něž se budou vztahovat jasnější pravidla.⁵⁹ Komise rovněž zveřejnila aktualizovaného praktického průvodce pro občany a právníky o uplatňování tohoto nařízení, které určuje, jaké soudy členských států by v přeshraničních situacích měly řešit rozvod, rozluky nebo prohlášení manželství za neplatné a záležitosti rodičovské zodpovědnosti, jako jsou péče o dítě, práva přístupu a únosy dětí.⁶⁰

Pokud jde o problematiku rodinné mediace, Komise v roce 2015 spustila na portálu evropské e-justice sekci věnovanou přeshraniční rodinné mediaci. Účelem této sekce je propagovat využívání mediace.

(c) Zefektivnění výkonu práv volného pohybu pro pracovníky

V návaznosti na návrh Komise z dubna 2013⁶¹ byla v dubnu 2014 přijata směrnice ke zlepšení vymáhání práv pracovníků⁶². Ta požaduje, aby členské státy zajistily, že jeden nebo více

⁵³ Prováděcí nařízení Komise (EU) č. 1329/2014 ze dne 9. prosince 2014, kterým se stanoví formuláře uvedené v nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 650/2012 o příslušnosti, rozhodném právu, uznávání a výkonu rozhodnutí a přijímání a výkonu veřejných listin v dědických věcech a o vytvoření evropského dědického osvědčení, Úř. věst. L 359, 16.12.2014, s. 30–84.

⁵⁴ Nařízení Rady (EU) č. 1259/2010 ze dne 20. prosince 2010, kterým se zavádí posílená spolupráce v oblasti rozhodného práva ve věcech rozvodu a rozluky, Úř. věst. L 343, 29.12.2010, s. 10–16.

⁵⁵ Belgie, Bulharsko, Francie, Itálie, Lotyšsko, Lucembursko, Maďarsko, Malta, Německo, Portugalsko, Rakousko, Rumunsko, Slovinsko a Španělsko.

⁵⁶ Rozhodnutí Komise 2012/714/EU ze dne 21. listopadu 2012, kterým se potvrzuje účast Litvy na posílené spolupráci v oblasti rozhodného práva ve věcech rozvodu a rozluky, Úř. věst. L 323, 22.11.2012, s. 18–19.

⁵⁷ Rozhodnutí Komise 2014/39/EU ze dne 27. ledna 2014, kterým se potvrzuje účast Řecka na posílené spolupráci v oblasti rozhodného práva ve věcech rozvodu a rozluky, Úř. věst. L 23, 28.1.2014, s. 41–42.

⁵⁸ Nařízení Rady (ES) č. 2201/2003 ze dne 27. listopadu 2003 o příslušnosti a uznávání a výkonu rozhodnutí ve věcech manželských a ve věcech rodičovské zodpovědnosti a o zrušení nařízení (ES) č. 1347/2000, Úř. věst. L 338, 23.12.2003, s. 1–29.

⁵⁹ http://europa.eu/rapid/press-release_MEMO-16-2359_en.htm

⁶⁰ http://ec.europa.eu/justice/civil/files/brussels_ii_practice_guide_cs.pdf

⁶¹ COM(2013) 236 final.

⁶² Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2014/54/EU ze dne 16. dubna 2014 o opatřeních usnadňujících výkon práv udělených pracovníkům v souvislosti s jejich volným pohybem, Úř. věst. L 128, 30.4.2014, s. 8–14.

subjektů na vnitrostátní úrovni bude odpovědný za poradenství a poskytování podpory a pomoci migrujícím pracovníkům EU včetně uchazečů o zaměstnání s prosazováním jejich práv. Členské státy mohou také rozšířit působnost těchto subjektů na všechny občany EU, kteří uplatňují své právo volného pohybu. Směrnice má také zlepšit dostupnost komplexních, aktuálních informací na vnitrostátní i unijní úrovni o právech mobilních pracovníků.

Přijetí směrnice o přenositelnosti doplňkových důchodových práv⁶³, která byla rovněž přijata v dubnu 2014, je důležitým krokem na ochranu doplňkových důchodových práv osob vykonávajících své právo volného pohybu.

V návaznosti na návrh Komise⁶⁴ bylo v dubnu 2016 přijato nové nařízení o síti EURES⁶⁵. Jeho cílem je zajistit zaměstnancům i zaměstnavatelům snadný přístup ke všem evropským volným pracovním místům a žádostem o zaměstnání a životopisům online (portál EURES), k jasným informacím o tom, kde a jak hledat práci v jiných zemích EU, a k minimálním podpůrným službám pro hledání pracovních míst. Nařízení má rovněž zlepšit výměnu informací mezi členskými státy o nedostatecích a přebytecích pracovních sil na trhu práce, aby se podpořilo lepší koordinované sladění nabízených a požadovaných dovedností uvnitř EU.

Směrnice o prosazování směrnice o vysílání pracovníků⁶⁶ stanovila nové a posílené nástroje pro boj proti obcházení pravidel, podvodům a zneužívání a pro jejich postih. Zabývá se problémy způsobenými některými společnostmi a zvyšuje schopnost členských států monitorovat pracovní podmínky a vynucovat dodržování pravidel. Dne 8. března 2016 předložila Komise návrh směrnice, kterou se mění směrnice o vysílání pracovníků,⁶⁷ s cílem usnadnit poskytování služeb přes hranice v rámci spravedlivé hospodářské soutěže a dodržování práv vyslaných pracovníků, kteří jsou zaměstnání v jednom členském státě a vysílání svým zaměstnavatelem, aby dočasně pracovali v jiné zemi, a to konkrétně zajištěním spravedlivých platových podmínek a rovných podmínek mezi vysílajícími a místními společnostmi v hostitelské zemi.

Na základě návrhu Komise⁶⁸ byla zřízena evropská platforma⁶⁹ pro řešení problematiky nehlášené práce v různých podobách a nepravdivě hlášené práce související s nehlášenou prací včetně předstírané samostatně výdělečné činnosti. Platforma byla spuštěna dne 27. května 2016. Mezi její činnosti může patřit vypracování sdílených definic a společných pojmů, výměna osvědčených postupů založených na důkazech, vzájemné učení, výměny zaměstnanců a společné inspekce na přeshraniční úrovni.

⁶³ Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2014/50/EU ze dne 16. dubna 2014 o minimálních požadavcích na podporu mobility pracovníků mezi členskými státy zlepšením nabývání a zachování doplňkových důchodových práv, Úř. věst. L 128, 30.4.2014, s. 1–7.

⁶⁴ COM(2014) 6 final.

⁶⁵ Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2016/589 ze dne 13. dubna 2016 o Evropské síti služeb zaměstnanosti (EURES), přístupu pracovníků ke službám mobility a další integraci trhů práce a o změně nařízení (EU) č. 492/2011 a (EU) č. 1296/2013, Úř. věst. L 107, 22.4.2016, s. 1–28.

⁶⁶ Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2014/67/EU ze dne 15. května 2014 o prosazování směrnice 96/71/ES o vysílání pracovníků v rámci poskytování služeb a o změně nařízení (EU) č. 1024/2012 o správní spolupráci prostřednictvím systému pro výměnu informací o vnitřním trhu („nařízení o systému IMI“), Úř. věst. L 159, 28.5.2014, s. 11–31.

⁶⁷ COM(2016) 128 final.

⁶⁸ COM(2014) 221 final.

⁶⁹ Rozhodnutí Evropského parlamentu a Rady (EU) 2016/344 ze dne 9. března 2016, kterým se zřizuje evropská platforma pro posílení spolupráce při řešení problematiky nehlášené práce, Úř. věst. L 65, 11.3.2016, s. 12–20.

6. PRÁVO VOLIT A BÝT VOLEN V OBECNÍCH VOLBÁCH A VE VOLBÁCH DO EVROPSKÉHO PARLAMENTU (ČL. 20 ODS. 2 PÍSM. B) A ČLÁNEK 22 SFEU)

6.1. Úvod

Podle čl. 20 odst. 2 písm. b) a článku 22 SFEU má každý občan Unie mající bydliště v členském státě, jehož není státním příslušníkem, právo volit a být volen v obecních volbách v členském státě, v němž má bydliště, za stejných podmínek jako státní příslušníci tohoto státu.

Komise odpověděla na 32 stížností, 71 dopisů / individuálních dotazů a 58 dotazů a 13 petic od Evropského parlamentu k této problematice, jež se především týkaly odebrání volebního práva nebo volebních práv osob se zdravotním postižením. Odebírání volebního práva v této souvislosti vyplývá z praktik některých členských států, které svým občanům upírají právo hlasovat ve vnitrostátních volbách poté, co tito občané pobývali po danou dobu v zahraničí včetně pobytu v jiném členském státě. V důsledku toho se tito občané nemohou účastnit žádných vnitrostátních voleb, ať už ve své domovské zemi, nebo v členském státě svého bydliště.

6.2. Vývoj v oblasti judikatury

Ve věci **Delvigne**⁷⁰ byl Soudní dvůr požádán, aby zkoumal, zda bylo v rozporu s evropským právem, když francouzský občan, který byl odsouzen za závažný trestný čin, byl trvale zbaven svého práva hlasovat ve volbách do Evropského parlamentu. Rozsudek vycházel z předchozí judikatury, zejména z rozhodnutí ve věci **Eman a Sevinge**⁷¹, které stanovilo, že je na členských státech, aby určovaly, kdo má nebo nemá mít volební právo, avšak musí přitom dodržovat právo EU včetně jeho obecných zásad. Soudní dvůr objasnil, že vnitrostátní předpisy upravující průběh voleb do Evropského parlamentu musí být v souladu s Listinou základních práv včetně jejího čl. 39 odst. 2, který občanům EU zaručuje právo hlasovat ve volbách do Evropského parlamentu. Soudní dvůr rozhodl, že v dotyčném případě bylo odepření výkonu občanských práv přiměřené, a to vzhledem k závažnosti trestného činu dané osoby a ke skutečnosti, že francouzské právo umožňuje občanům, aby žádali o navrácení svých hlasovacích práv, a tedy přípustné.

6.3. Vývoj v oblasti volebních práv a opatření přijatá Komisí

Ve sledovaném období došlo k důležitému vývoji, pokud jde o právo volit a být volen v obecních volbách a ve volbách do Evropského parlamentu.

6.3.1 Podpora systému lídrů kandidátek pro předsednictví Komise a řešení následků odebrání volebního práva

Dne 12. března 2013 Komise vydala *doporučení o posílení demokratického a efektivního průběhu voleb do Evropského parlamentu*,⁷² a to na pozadí Lisabonské smlouvy, která posílila úlohu Parlamentu ve vztahu ke Komisi.⁷³ Vyzvala evropské politické strany, aby jmenovaly své kandidáty na funkci předsedy Komise.

⁷⁰ Věc C-650/13 *Delvigne*.

⁷¹ Věc C-300/04 *Eman a Sevinge*.

⁷² Doporučení 2013/142/EU ze dne 12. března 2013 o posílení demokratického a efektivního průběhu voleb do Evropského parlamentu, Úř. věst. L 79, 21.3.2013, s. 29–32.

⁷³ Čl. 17 odst. 7 Smlouvy o Evropské unii stanoví, že Parlament volí předsedu Komise na základě návrhu Evropské rady, která musí vzít v úvahu výsledky voleb do Evropského parlamentu.

Dva měsíce před volbami do Evropského parlamentu v roce 2014 vydala Komise *předběžnou zprávu*⁷⁴ o provádění svého doporučení, ve které přezkoumala uplatňování doporučení, jež vydala, aby evropské a vnitrostátní politické strany určily před volbami svého kandidáta na funkci předsedy Komise a nastínily jeho program, a uvedla, že šest evropských politických stran jednalo podle tohoto doporučení.

Souběžně s tím Komise pokračovala ve své práci s odborníky členských států v rámci své *skupiny odborníků na volební práva* s cílem zajistit bezproblémový průběh voleb do Evropského parlamentu v roce 2014, a to zejména prostřednictvím výměny údajů a vypracováním nástrojů IT k zabránění dvojitého hlasování občanů EU v těchto volbách.

*Zpráva o volbách do Evropského parlamentu v roce 2014*⁷⁵ zdůraznila, že přímé spojení mezi výsledky voleb a výběrem předsedy Komise pomohlo posílit demokratickou legitimitu nové Komise.

Dne 11. listopadu 2015 Parlament navrhl legislativní podnět⁷⁶ začlenit systém předních kandidátů (*Spitzenkandidaten*) do volebního práva EU.

V lednu 2014 Komise přijala *Doporučení ohledně důsledků odebrání volebního práva občanům Unie, kteří vykonávají své právo volného pohybu*.⁷⁷

6.3.2 Řešené problémy v oblasti uplatňování práva volit a být volen

Aby zajistila, že občané třetích zemí mohou zakládat politické strany v hostitelském členském státě nebo se stát jejich členy, pokračovala Komise v řízeních o nesplnění povinnosti proti sedmi členským státům, které toto nedovolovaly. Ve třech případech byla řízení ukončena poté, co dotyčné členské státy poskytly uspokojivá vysvětlení ohledně stávajícího právního rámce⁷⁸ nebo přijaly nové právní předpisy⁷⁹. Řízení proti čtyřem členským státům dále probíhají⁸⁰.

7. PRÁVO NA OCHRANU DIPLOMATICKÝMI NEBO KONZULÁRNÍMI ORGÁNY (ČL. 20 ODS. 2 PÍSM. C) A ČLÁNEK 23 SFEU)

7.1. Úvod

Podle čl. 20 odst. 2 písm. c) a článku 23 SFEU mají občané EU na území třetí země, kde členský stát, jehož jsou státními příslušníky, nemá své zastoupení, právo na diplomatickou a konzulární ochranu kterýmkoli členským státem za stejných podmínek jako státní příslušníci tohoto státu. Občané EU mají o tomto právu menší povědomí než o jiných občanských právech Unie.⁸¹

Ve sledovaném období Komise odpověděla na čtyři stížnosti, deset dopisů / individuálních dotazů a tři dotazy Evropského parlamentu k dané problematice. Týkaly se vydávání

⁷⁴ COM(2014) 196 final.

⁷⁵ COM(2015) 206 final.

⁷⁶ Usnesení Evropského parlamentu ze dne 11. listopadu 2015 o reformě volebního práva Evropské unie (P8_TA(2015)0395 – 2015/2035(INL)).

⁷⁷ Komise nadále sleduje vývoj v této oblasti. Debata v některých členských státech pokračuje.

⁷⁸ Řecko.

⁷⁹ Slovensko a Španělsko.

⁸⁰ Česká republika, Litva, Lotyšsko a Polsko.

⁸¹ Bleskový průzkum Eurobarometr 430 o občanství Unie.

náhradních cestovních dokladů pro návrat domů nebo neposkytnutí konzulární ochrany či případů diskriminace při jejím poskytování.

7.2. Vývoj v oblasti konzulární ochrany

V roce 2015 Rada přijala *směrnici k usnadnění konzulární ochrany nezastoupených občanů EU v zahraničí*⁸², která stanoví jasná a právně závazná pravidla spolupráce a koordinace mezi konzulárními orgány členských států, aby nezastoupení občané EU mohli ve třetích zemích využívat nediskriminační konzulární ochranu jiných členských států. Členské státy mají na provedení směrnice ve vnitrostátním právu čas do 1. května 2018.

V roce 2015 Komise zřídila *skupinu odborníků na konzulární ochranu*, jejímž účelem je projednávat provádění článku 23 SFEU a uvedené směrnice a zajišťovat výměnu osvědčených postupů s odborníky členských států.

Bylo vyjednáno několik dvoustranných dohod⁸³ mezi EU a třetími zeměmi obsahujících *doložky o konzulárním souhlasu*, aby byla zajištěna plná účinnost práva nezastoupených občanů EU na nediskriminační konzulární ochranu.

8. PRÁVO PODÁVAT PETICE K EVROPSKÉMU PARLAMENTU A OBRACET SE NA EVROPSKÉHO VEŘEJNÉHO OCHRÁNCE PRÁV (ČL. 20 ODS. 2 PÍSM. D) A ČL. 24 ODS. 2, 3 A 4 SFEU)

8.1. Úvod

Ustanovení čl. 20 odst. 2 písm. d) a čl. 24 odst. 2, 3 a 4 SFEU se týkají dalších práv, na jejichž základě se občané EU mohou obracet na orgány EU, včetně práva podávat petice k Evropskému parlamentu a práva obracet se na evropského veřejného ochránce práv. Každý občan EU má právo napsat kterémukoli z orgánů, institucí, úřadů nebo agentur EU v jednom z úředních jazyků EU⁸⁴ a obdržet odpověď v tomtéž jazyce.⁸⁵

8.2. Petiční právo k Evropskému parlamentu

Podle čl. 24 odst. 2 SFEU mají občané EU právo podat petici k Evropskému parlamentu, v kterémkoli jazyce Smlouvy, ohledně unijních záležitostí, které se jich týkají, a obdržet odpověď v tomtéž jazyce. V prvním pololetí roku 2016 obdržel Petiční výbor Evropského parlamentu celkem 779 petic. V roce 2015 obdržel Petiční výbor Evropského parlamentu 1400 petic, což je méně než 2714 v roce 2014 a 2891 v roce 2013. Nejčastější problémy, které jsou předmětem petic, byly v oblasti spravedlnosti a základních práv včetně občanství Unie a volného pohybu, za nimiž následovaly problémy týkající se životního prostředí a vnitřního trhu.

Od roku 2014 je k dispozici „petiční internetový portál“⁸⁶, který má poskytovat uživatelsky přívětivé prostředí pro předkládání petic online. Portál také umožňuje občanům vyjadřovat

⁸² Směrnice Rady (EU) 2015/637 ze dne 20. dubna 2015 o opatřeních v oblasti koordinace a spolupráce s cílem usnadnit konzulární ochranu nezastoupených občanů Unie ve třetích zemích a o zrušení rozhodnutí 95/553/ES, Úř. věst. L 106, 24.4.2015, s. 1–13.

⁸³ Mimo jiné s Afghánistánem, Austrálií, Kanadou, Kubou a Novým Zélandem.

⁸⁴ Viz čl. 55 odst. 1 Smlouvy o Evropské unii.

⁸⁵ Toto ustanovení provádějí všechny orgány, instituce, úřady nebo agentury Unie způsobem, který odpovídá jejich práci.

⁸⁶ <https://petiport.secure.europarl.europa.eu/petitions/en/main>

online svou podporu probíhajícím peticím, které byly prohlášeny za přípustné. Tento online proces snížil počet petic o polovinu zavedením filtrovacích dotazů, které slouží k předběžné kontrole přípustnosti petic.

8.3. Právo obracet se na evropského veřejného ochránce práv

Podle čl. 24 odst. 3 SFEU mají občané EU právo obracet se na evropského veřejného ochránce práv, který se zabývá stížnostmi občanů, jež se týkají orgánů, institucí a agentur EU. Škála problémů sahá od smluvních sporů přes případy porušení základních práv nebo nedostatečné transparentnosti při rozhodování až po případy odmítnutí zpřístupnit určité dokumenty.

Ve sledovaném období přijal úřad veřejného ochránce práv 6 506 stížností a zahájil 953 řízení. V každém z dotyčných tří let se většina stížností týkala údajného nedostatku transparentnosti. Soulad s návrhy veřejného ochránce práv vzrostl z 80 % v roce 2013 na 90 % v roce 2014. Během tříletého období úřad veřejného ochránce práv pomohl více než 63 300 občanů, a to vznášením dotazů, poskytováním odpovědí na žádosti o informace nebo poskytováním rad prostřednictvím svého interaktivního online průvodce.

Toto jádro práce v oblasti vyřizování stížností bylo v letech 2013–2014 doplněno o strategická šetření z vlastní iniciativy, jejichž cílem je prospět co největšímu počtu občanů zkoumáním otázek, které se spíše než jednorázové zdají být systémové. Šetření se zaměřila na fungování evropské občanské iniciativy (2013), transparentnost v jednáních o Transatlantickém obchodním a investičním partnerství (2014) a transparentnosti třístranných jednání (2015) apod.

9. EVROPSKÁ OBČANSKÁ INICIATIVA (ČLÁNEK 24 SFEU A ČL. 11 ODS. 4 SEU)

Podle čl. 11 odst. 4 Smlouvy o Evropské unii (SEU), provedeného nařízením (EU) č. 211/2011, jeden milion nebo více občanů z nejméně sedmi členských států může společně vyzvat Komisi, aby v rámci svých pravomocí předložila vhodný návrh k otázkám, k nimž je podle mínění těchto občanů nezbytné přijetí právního aktu Unie pro účely provedení Smluv.

Od okamžiku, kdy nařízení (EU) č. 211/2011 vstoupilo v platnost, bylo předloženo 36 iniciativ⁸⁷ týkajících se nejrůznějších problémů a jejich organizátoři shromáždili odhadem šest milionů vyjádření podpory. Třem iniciativám se podařilo dosáhnout hranice jednoho milionu podpisů:

- iniciativa „Voda je lidské právo“⁸⁸ vyzývá k přijetí právních předpisů na ochranu práva lidských bytostí na vodu a hygienu a na podporu dodávek vody a poskytování hygienických služeb jako základních veřejných služeb pro všechny. Ve svém sdělení z března 2014⁸⁹ se Komise zavázala přijmout sérii opatření v reakci na požadavky organizátorů,

⁸⁷ Registr evropských občanských iniciativ; <http://ec.europa.eu/citizens-initiative/public/welcome>

⁸⁸ *Voda a hygiena jsou lidská práva! Voda je veřejné dobro, ne komodita!* (Registr evropské občanské iniciativy); <http://ec.europa.eu/citizens-initiative/public/initiatives/successful/details/2012/000003>

⁸⁹ COM(2014) 177 final.

- iniciativa „Jeden z nás“⁹⁰ vyzývá EU, aby přestala financovat výzkum, při kterém dochází k ničení lidských embryí. Dne 28. května 2014 přijala Komise sdělení⁹¹, ve kterém vysvětluje, že v této souvislosti nehodlá předložit žádný legislativní návrh, protože stávající právní rámec EU je považován za přiměřený, a
- iniciativa „Stop vivisection“⁹² vyzývá k přijetí právních předpisů zakazujících pokusy na zvířatech. Dne 3. června 2015 přijala Komise sdělení⁹³, ve kterém se zavázala k přijetí různých kroků, jež povedou k postupnému ukončení pokusů na zvířatech.

Komise provedla přezkum uplatňování uvedeného nařízení a dne 31. března 2015 přijala zprávu⁹⁴, která konstatuje, že evropská občanská iniciativa je plně funkční. Uznává, že existuje prostor ke zlepšení tohoto nástroje ve smyslu zvýšení jeho uživatelské přívětivosti a dostupnosti pro občany. Komise je odhodlána pokračovat v monitorování a projednávání řady otázek týkajících se evropské občanské iniciativy v úzké spolupráci a koordinaci s jednotlivými zúčastněnými stranami a institucemi a tento nástroj dále zdokonalit.

⁹⁰ *Jeden z nás* (Registr evropské občanské iniciativy); <http://ec.europa.eu/citizens-initiative/public/initiatives/successful/details/2012/000005>

⁹¹ COM(2014) 355 final.

⁹² *Stop vivisection* (Registr evropské občanské iniciativy); <http://ec.europa.eu/citizens-initiative/public/initiatives/successful/details/2012/000007>

⁹³ COM(2015) 3773 final.

⁹⁴ COM(2015) 145 final.